

AŞIQ VƏLİ MİSKİNLİ – 130

2024-cü ildə görkəmli Azərbaycan aşığı, böyük saz-söz ustası Aşıq Vəli Miskinlinin anadan olmasının 130-cu ili tamam olur.

Aşıq Vəli Miskinli 1894-cü ildə Gədəbəy rayonunun Böyük Qarabulaq (indiki Miskinli) adlanan kəndində anadan olmuşdur. Onun iki yaşı olanda atası vəfat etmiş, doqquz yaşından muzdurluğa başlamış, sonralar bir müddət çobanlıq etmişdir. 19-20 yaşlarında aşıqlığa başlamışdır. Onun ustadı olmamış, saz çalmağı, məclis aparmağı və ümumiyyətlə, aşıqlıq sənətinin sirlərini müstəqil şəkildə öyrənmişdir.

Aşıq Vəli təhsil almadığından yazıb-oxumağı bacarmasa da, güclü hafizəsinin köməyi ilə Azərbaycan el ədəbiyyatından saysız-hesabsız şeirləri, dastanları və folklor nümunələrini yadda saxlamış, bənzərsiz ədəbi nümunələr yaratmışdır.

1995-ci il dekabrın 22-də vəfat etmişdir.

Aşıq Vəli Miskinlinin bütün həyatı yaradıcılığa həsr olunmuş və özündən sonra zəngin bir ədəbi irs qoyub getmişdir. Onun poeziyasının növ, janr, mövzu və s. poetik xüsusiyyətlərinin çağdaş elmi-nəzəri tələblər səviyyəsində, sistemli şəkildə araşdırılması folklorşünaslıq elminin aktual məsələlərindən biri hesab olunur.

Şairin poetik irsi ilə bağlı Y.Babayev, M.Allahmanlı, F.Ramazanoğlu, Q.Əcayib, E.Əliyev, N.Qasimov və başqaları məqalələr nəşr etdirmiş, aşığın həyatı və fəaliyyəti haqqında məlumat vermişlər. 2013-cü ildə aşığın yaradıcılığından bəhs olunan “El şairi Miskinli Vəlinin poetik irsi” mövzusunda fəlsəfə doktorluğu dissertasiyası müdafiə olunmuşdur.

2024-cü ildə Aşıq Vəli Miskinlinin anadan olmasının 130 illiyi ilə əlaqədar Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsində “Aşıq Vəli Miskinlinin yaradıcılığı” adlı tədbir keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Filologiya fakültəsinin Sosial məsələlər və tələbələrle iş üzrə dekan müavini Anar Fərəcov şairin xalq ruhundan qidalanan şeirləri haqqında məlumat vermiş, aşiq ədəbiyyatının tanınmış nümayəndələrinin, o cümlədən Aşiq Miskin Vəli irsinin gənclər tərəfindən öyrənilməsinin əhəmiyyətindən söz açmışdır. Bildirmişdir ki, mühiti və zəngin yaradıcılığı indiyə qədər az öyrənilən XX əsrin ustad sənətkarlarından biri də Miskinli Vəlidir. Bütün həyatını ədəbi yaradıcılığa həsr edən və özündən sonra zəngin irs qoyan tanınmış el sənətkarının poeziyasının növ, janr, mövzu və digər poetik xüsusiyyətlər baxımından tədqiqi milli-mədəni irsimizin təbliği sahəsində önəmli addımlardan biri kimi dəyərləndirilə bilər.

Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatı kafedrasının dosenti Məhəmməd Məmmədov Aşiq Vəli Miskinlinin həyatı və yaradıcılığı haqqında geniş məruzə ilə çıxış etmişdir.

Məruzədə saz-söz ustasının Azərbaycan aşiq ədəbiyyatının inkişafına verdiyi töhfələrdən, şeirlərinin poetik bəznərsizliyindən, əsərlərinin nəşri və tədqiqi sahəsində görülən işərdən bəhs olunmuşdur. Nətiq qeyd etmişdir ki, Dədə Vəli Miskinli zamanında böyük söz ustaları, ədəbiyyat və incəsənət adamları Üzeyir Hacıbəyli, Səməd Vurğun, Osman Sarıvəlli, Cəfər Xəndan, o cümlədən araşdırıcılardan Ərtoğrul Cavid (böyük şair-dramaturq Hüseyn Cavidin oğlu) və Hümət Əlizadənin diqqətini çəkmiş, onların rəyləri ilə şeirləri çap olunmuş, 1938-ci ildə Moskvada keçirilmiş Azərbaycan ədəbiyyat və incəsənəti dekadasına dəvət almış azsaylı aşıqlardan biri olduğuna görə hələ o illərdə böyük şöhrət qazanmışdır.

Ailə üzvləri adından çıxış edən aşığın nəvəsi, BDU-nun “Türkoloji araşdırmalar” ETL-in elmi işçisi, filologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Ramil Bayramov tanınmış söz ustasının ədəbi fəaliyyəti, şəxsi keyfiyyətləri və ömür yolu ilə bağlı maraqlı məqamları diqqətə çatdırmışdır

Qeyd etmişdir ki, Vəli Miskinli hələ gənclik çağlarından şairliyi və aşiq kimi ifaçılıq bacarığı ilə geniş ad-san qazanmışdır. O, təhsil almasa da, fitrətdən gələn savadına, yaddaşına, bədahətən söz qoşmasına və bütün bunlarla aşiq sənətinə Dədə Ələsgər sayaqı möhür vurmasına görə seçilmişdir. Şeirlərində həyat hikmətini, dünyanın dərkini və insanın kimliyini hər kəsin başa düşdüyü aydın dillə ifadə etmişdir.

Tədbir tələbələrin çıxışları ilə davam etmişdir. Fakültə üzrə Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Hübət Bədəlovun “Hər sözü bir dastan, hər dastanı bir ömür” adlı məruzəsi dinlənmiş, Filologiya fakültənin II kurs tələbələri Nəzrin Əliyeva və Validə Bayramlı, Tarix fakültəsinin II kurs tələbəsi Lamiyə Kamallının ifasında aşığın yaradıcılığından şeirlər səsləndirilmiş, şairin həyatından bəhs olunan videoçarx izlənilmişdir.

Sonda Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin tələbəsi Amin Həsənlı “Ruhani” və “Orta Sərtel” aşiq havalarını ifa etmiş və saz sədaları altında şairin şeirlərini səsləndirmişdir.

Pərvin EYVAZOV